

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 437. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608062833888/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

- hans skoler og institutioner i Halle gjorde byen til pietismens centrum – *»Fest-Predigtens«* etc.: værker af Francke. – *Thomas a Kempis*: (1379/80-1471) tysk katolsk teolog, angives som forfatter til det meget udbredte andagtskrift *De imitatione Christi*; »Om Kristi efterfølgelse«. – *Scriber*: Chr. S. (1629-93) pietistisk præget tysk teolog. – *Arndt*: Johann A. (1555-1621) pietistisk præget tysk teolog. – *Sorbian*: ikke identificeret – *Status*: ingen (pietistisk) teolog med dette navn har kunnet identificeres. – *Otte*: (katolsk) morgenandagt. – *»Det var en søndags-nfion»*: variant af visen cit. hos Borgström s. 130. – *Varmlands Regiment og Jægerkor*: se n.t.s. 167.
- 280** *Gastinny Dwor*: bazar. – *Fyrst Gagann*: Matjev Petrovitj G. (d. 1721), Sibiriens guvernør 1708-19, hvor han var til stor hjælp for de svenske krigsfanger – *Praviae*: kontor. – *Tobol og Irtyz*: floder i det vestlige Sibirien. – *Tatariet*: se n.t.s. 255 – *»de titusind Miles By»*: se n.t.s. 255 – *Spencers »Observationes...«*: ikke identificeret værk af den tyske teolog Philipp Jakob S. (1635-1705), der regnes for pietismens ophavsmand. – *Gornitza*: kammer. – *Kabok*: kro af lav standard – *et nyt Jerusalem...»*: Åb. 21,1-2 – *Vinperen trådte han*: Åb. 14,19-20. – *Jeremias Begrævelsessteder*: *Det gamle Testaments Kløvsange* under israeliternes landflygtighed i Babel blev i ældre teologisk tradition tillagt Jeremias.
- 281** *David's 197de Salme*: Sl. 107,4 ff. – *Ob*: floden Ob gennem det vestlige Sibirien. – *Altai*: bjergsystem i Centralasien. – *Ostiakerne*: mongolsk nomadefolk i Vestsibirien. – *Man*: hestemante. – *Sterfelen*: en art stør. – *Schaar*: udkøbt te. – *Schaitan*: ond ånd, Satan. – *Narin*: by i Vestsibirien ved floden Ob – *Tomsie*: by i Vestsibirien.
- 282** *Kneets*: Fyrste (russ. knaz). – *Bojar*: medlem af den højere russiske adel. – *Rytteren...»* nemlig den rytter, der bringer fred og frihed i modsætning til de fire ryttere i *Apokalypsen*, dvs. Åb. 6,2-8.
- 283** *Katarakten*: vandfaldet.
- 284** *Vastegyflen*: se n.t.s. 185. – *Bislag*: hlle overdækket udbygning foran indgangsdør. – *Morador*: soldat, der under påskud af træthed bliver tilbage for at plyndre. – *to med Isop*: se n.t.s. 277. – *Muhameds Ord*: efter islamisk lære er de, der falder i krig mod vantro, sikre på Paradiset.
- 285** *Kristoforus*: helgen, der i legende søger at bære Jesusbarnet – og dermed al verdens synd – over en flod. – *Ahanerus*: jodisk skomager, der siges at have slået Jesus på vej til Golgatha, hvorfor han må vandre fredløs om. – *Abrahams Skud*: se n.t.s. 291. – *Kaledoniernes Kampe...»*: Caledonien, den nordligste del af Skotland, blev aldrig underlagt af Romerriget. – *Skoternes mod Angelsachsernes*: den oprindeligt irske fulkestamme skotterne havde løbende stridigheder med de indvandrede germanske eller angelsachsiske stammer. – *Banockburn*: skotsk by, hvor skotterne 1314 besværede den engelske konge Edward II. Sejren sikrede Skotlands uafhængighed. – *Lairde*: overhoveder i det skotske klansystem. – *Brucernes og Swarternes Konger*: skotske konger. – *Førelingen med England*: Skotland blev først endeligt forenet med England 1707, men de to lande havde